

Bouwstenen voor lokale ondersteuning van mantelzorgers

Naomi De Bruyne,
coördinator Steunpunt Mantelzorg

steunpunt
mantelzorg

1. ONDERSTEUNINGSNODEN

{ Ik deed in het begin af en toe de vaat of stofzuigde de woonkamer, maar geleidelijk aan namen al in mijn kinderjaren het aantal klusjes en taken toe, omdat het voor papa niet meer lukte. Op mijn elfde deed ik, zonder daar verder bij stil te staan, papa's eerste digitale betalingen. De praktische zaken regelen voor papa werd zo bijna iets evident. Papa lijdt aan verschillende longaandoeningen. Hij heeft COPD, zware astma, verschillende allergieën en ernstige osteoporose in zijn rug. Van de minste fysieke inspanning –stofzuigen of boodschappen doen– raakt hij in ademnood, en moet hij dagenlang bekomen. Ik vind het vreselijk om mijn vader naar zuurstof te zien happen. Elke ochtend check ik of hij nog ademt, en ook 's nachts houdt het me bezig.

**steunpunt
mantelzorg**

Gemeenschappelijke noden

Uit ervaring Steunpunt Mantelzorg komen onderstaande noden ALTIJD naar voren:

- Financiële ondersteuning
- Emotionele ondersteuning
- Erkenning en waardering
- Informatie
- Combinatie werk/studie en mantelzorg
- Kwaliteitsvolle, betaalbare en flexibele professionele zorg

Uit Duurzame Mantelzorg in Vlaanderen (2016)

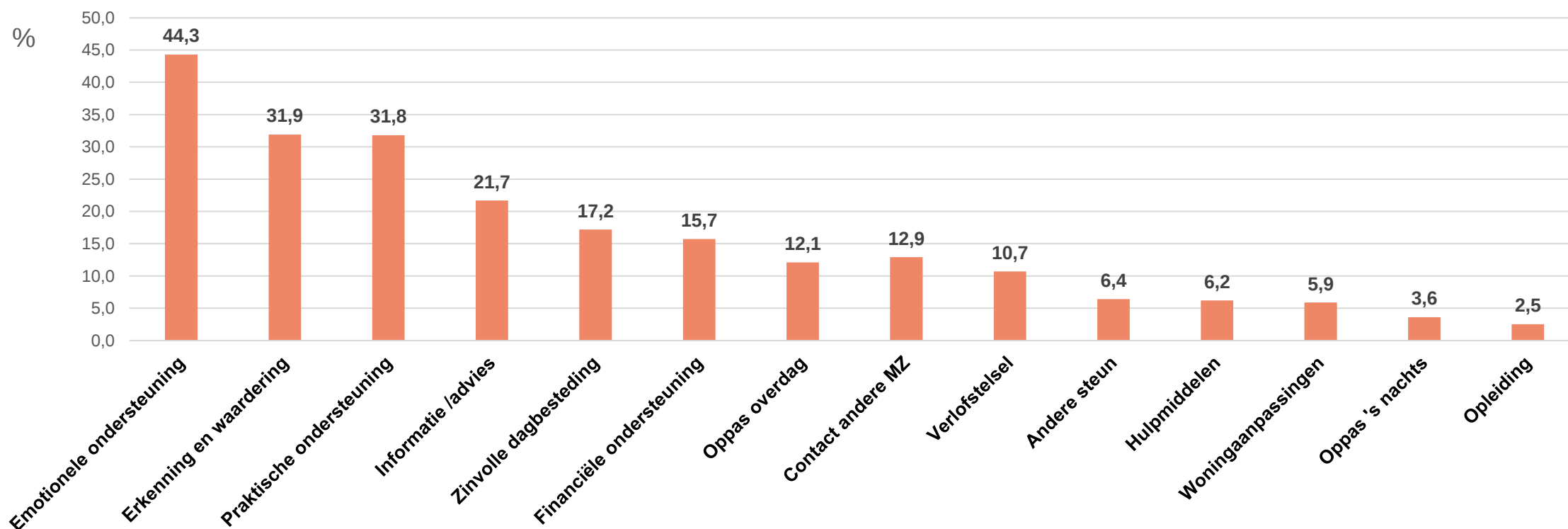
Figuur 9.8: Types ondersteuning die kunnen helpen om de taak als mantelzorger beter te kunnen vervullen (in %; n=974) ¹

¹ Exclusief de categorie 'geen antwoord'.

Uit Beleving van mantelzorgers in tijden van COVID-19 (2020, HOGENT en Steunpunt Mantelzorg)

73% ervaart nood aan één / meerdere vormen van ondersteuning

Uit knelpuntennota erkende mantelzorg- verenigingen (2022)

Tabel 2. De tien meest voorkomende thema's in 2022 (en hun verhouding t.o.v. het totaal).

Tien meest bevraagde thema's	Aandeel t.o.v. het geheel
1. Het zorgbudget	25,88%
2. Gemeentelijke mantelzorgpremie	11,67%
3. Zorg-wonen	8,70%
4. Opstart en informatie over thuiszorg	8,37%
5. Andere financiële vragen	6,83%
6. Werk en Mantelzorg	6,76%
7. Emotionele ondersteuning	5,18%
8. Corona	4,66%
9. Mantelzorgstatuut	4,60%
10. Mantelzorgvakantie	3,12%

Lokale ondersteuningsnoden

Lokale besturen hebben een belangrijke regierol in de ondersteuning van mantelzorgers.

= Lokale netwerken opzetten met relevante partners

2. Gegevensdeling als middel om ondersteuning te faciliteren?

Visie Steunpunt Mantelzorg

Kansen:

- Proactief mensen bewust maken van het feit dat er een ondersteuningsaanbod is
- Rechtentoekenning verbeteren
- BVR GBO (BVR beleidsprioriteiten def 1.pdf (departementwvg.be)) laat gegevensdeling toe

Visie Steunpunt Mantelzorg

Bedenkingen:

- In voorstel is het onduidelijk wat er met de gegevens zal mogen/kunnen gebeuren = belangrijke voorwaarde
- Cijfers van VSB en mantelzorgstatuut zijn onvolledig
- Dit staat haaks op doelstelling om mantelzorgers te detecteren en proactief te benaderen
- Potentieel van gegevens van de RVA (tijdskrediet met zorgmotief, verlof medische bijstand...)

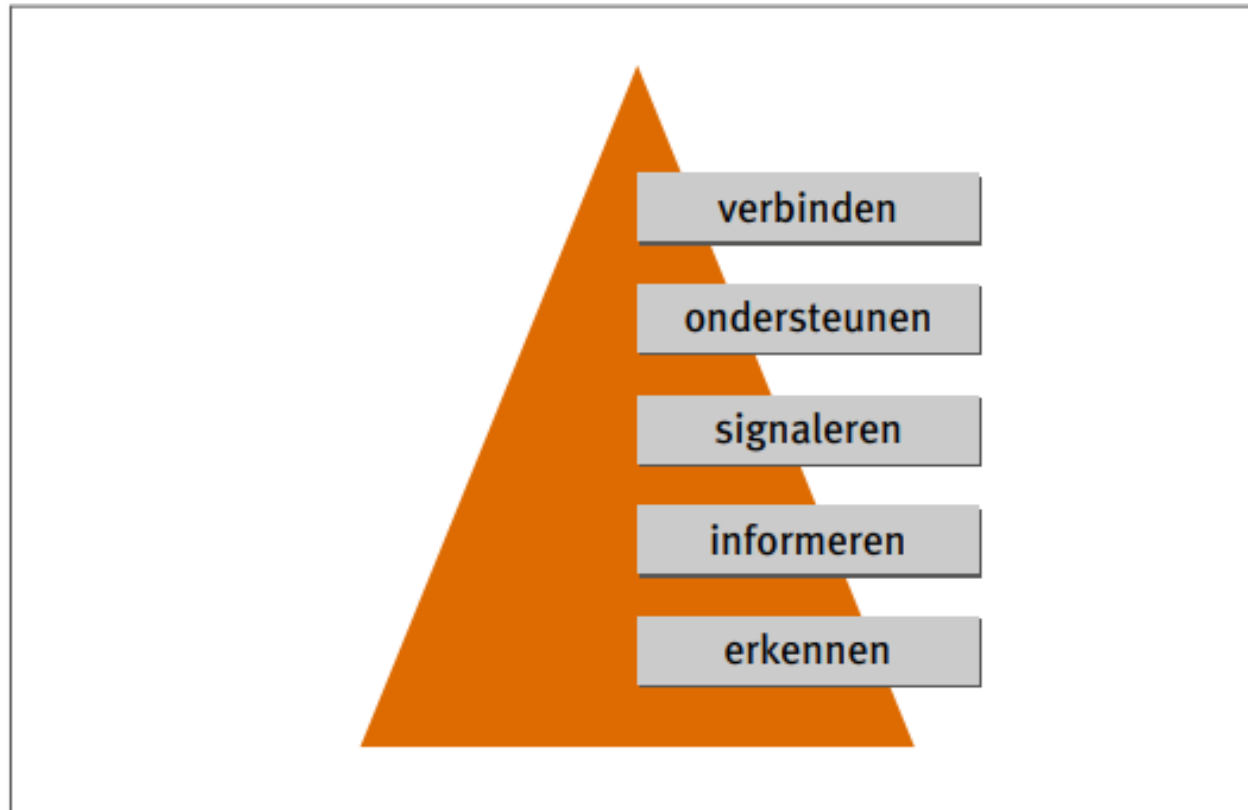
Visie Steunpunt Mantelzorg

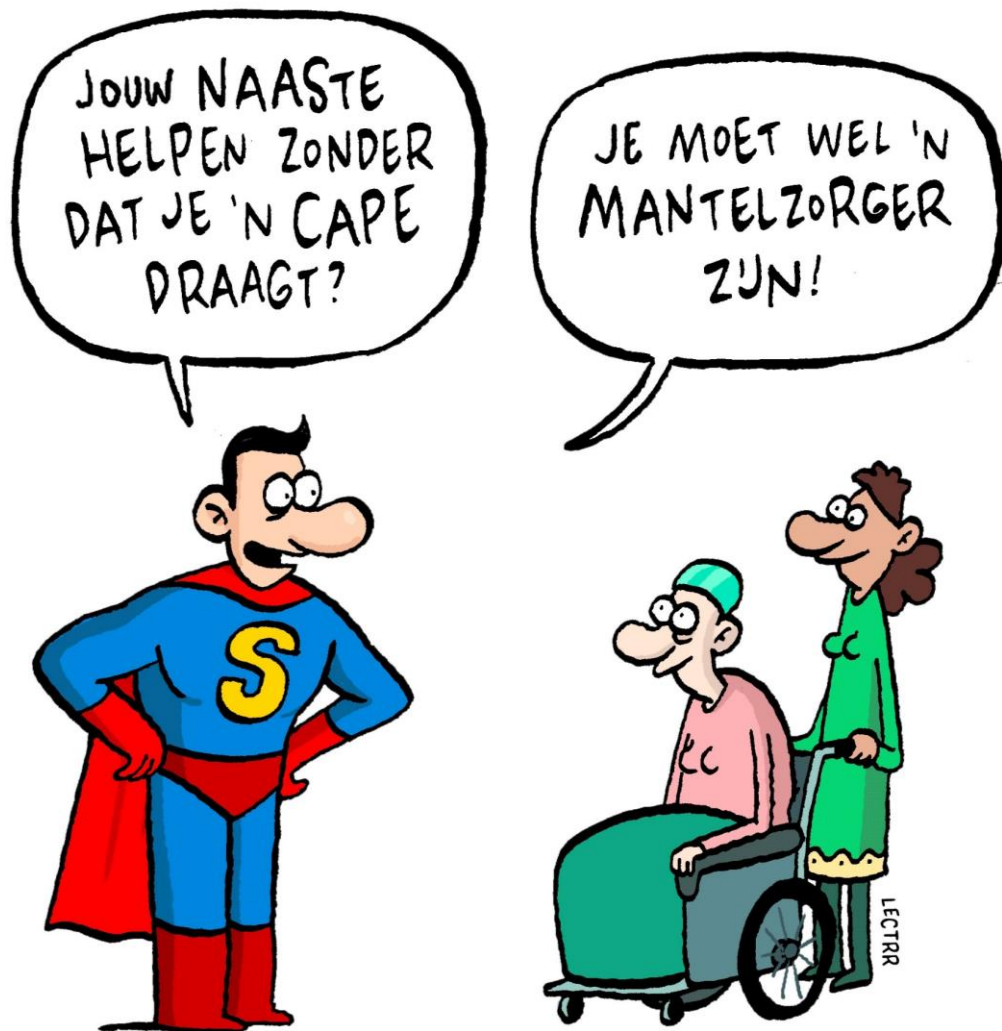
- Rol van lokale besturen, in een notendop
- Ontsluiting en toeleiding naar hulpaanbod op een neutrale manier
- Mantelzorgactiviteiten (infosessies, ontmoetingsmomenten en waarderingsinitiatieven) organiseren samen met relevante stakeholders, om mensen lokaal te verbinden, informeren, waarderen en versterken.

3. Lokale ondersteuning voor mantelzorgers

Onderzoek Provincie Oost-Vlaanderen en HOGENT (2016)

FIGUUR 2 BOUWSTENEN VAN DE LOKALE NETWERKEN MANTELZORG

ERKENNEN

= sensibiliseren

= herkennen

= waarderen

Erkennen

sensibiliseren

- Mantelzorg bekend maken
- Diversiteit aan situaties
- Brede bevolking maar ook professionelen en beleidsmakers

herkennen

- Identificeren van mantelzorgers
- Registreren van mantelzorgers

waarderen

- Dag van de Mantelzorg

Enkele voorbeelden

- Mantelzorg in het gemeenteblad door een interview
- Verwenactie
- Materiaal van mantelzorgverenigingen
- Mantelzorg in het straatbeeld: mantelzorggedichtenwandeling in Brugge

steunpunt
mantelzorg

Mantelzorgpremie

- **Manier om mantelzorgers te identificeren, registreren, erkennen en waarderen**
- **Afstemming met onderlinge gemeentes over bedragen en criteria**
- **Suggestie: groep die net niet in aanmerking komt voor het Vlaamse zorgbudget**

INFORMEREN

Informeren

- **Over rechten en aanbod + waar je dit kan vinden of aanvragen**
- **Tijdig = op scharniermomenten**
- **Op papier en digitaal**
 - Website op gemeentelijke pagina (linken naar mantelzorgers.be)
 - Brochures maken met handig overzicht
 - Infosessies organiseren ism mantelzorgverenigingen

SIGNALEREN

Signaleren

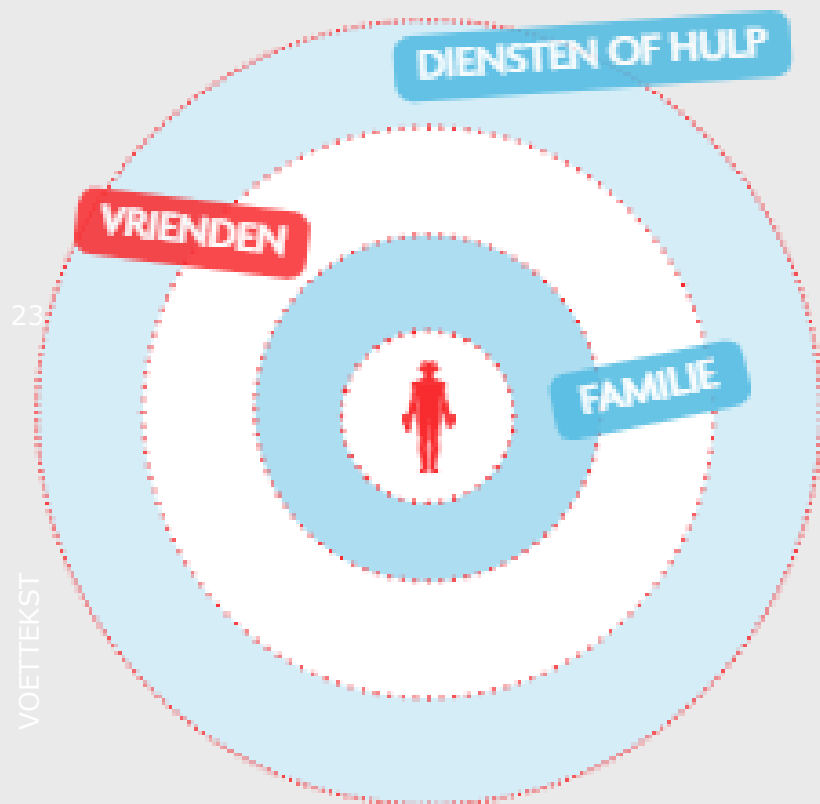
Van problemen waar mantelzorgers op botsen

- **Collectieve noden: hiaten in aanbod op lokaal niveau + doorgeven naar juiste niveau van andere signalen**
- **Individuele noden: overbelasting**

OP WIE KAN JE REKENEN ALS MANTELZORGER?

Opdracht 1: Schrijf in elke cirkel namen van diensten of personen die je al ondersteuning geven.

Opdracht 2: Schrijf onder elke pin een vraag die je nog hebt. Aan wie ga je de vraag stellen? Trek een lijn tussen elke pin en de bijhorende cirkel.

23

VOETTEKST

VOETTEKST

VOETTEKST

ONDERSTEUNEN

Ondersteuning

- **Belang van een lokaal netwerk: doorverwijzing**
- Rol van het GBO is niet te onderschatten. Tegelijk heeft momenteel geen enkel project GBO mantelzorgers als belangrijke doelgroep gedefinieerd.

Inspiratie voor lokale besturen

- Emotionele steun: lotgenotencontacten organiseren
- Vormingen en infosessies organiseren
- Praktische hulp en respijtzorg: kijken naar bestaand aanbod en hiaten bespreken met aanbieders
- Financiële steun: gemeentelijke mantelzorgpremie en andere zorgtoelages
- Materiële steun: parkeerplaatsen voor mantelzorgers, aangepast Vervoer
- ...

soms ben je breekbaar,
tenger en broos
soms ben je eenzaam
bang, moedeloos

maar vaak is er hoop
een klein sein of een teken
een gastvrij gebaar
een woord dat we spreken

'het geknakte riet
zal je niet breken'

HVP

VERBINDEN

Verbinding

- **Mantelzorgers onderling**
- **Maar ook verbinding met professionele spelers, vrijwilligers, zorgzame buurten...**

BEDENKING:

Welke dienst binnen lokaal bestuur is bevoegd?
Mantelzorg is van alle leeftijden en diverse doelgroep.

4. Jonge mantelzorgers

Project jonge mantelzorgers – Vlaams Mantelzorgplan

Sensibilisering over jonge mantelzorg

- Campagneweek van de jonge mantelzorger: sociale media
- Communicatiepakket voor scholen en HOI

Ondersteuning in het onderwijs

- Middelbaar onderwijs
- Hoger onderwijs

Trekkers: Steunpunt Mantelzorg en Samana

Stakeholders: Vivel/VEM, Vlaamse Jeugdraad, vertegenwoordigers uit het onderwijsveld, ZoJong...

steunpunt mantelzorg

www.steunpuntmantelzorg.be

